

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у алату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 5 априла.

Бављење бугарског Књаза Фердинанда у Цариграду дало је повода листовима, који му стоје прате неповерењем од како се Бугарска измирила са Русијом, да се у још вишу бригу ставе за бугарски народ. Књаз Фердинанд је посетио васељенског Патријарха Антима, који му је одма посјету одвратио. Отуда се изводи, да се за вријеме овог подухвота бављења бугарског Књаза у Цариграду радило о измирењу бугарске цркве са цариградском васељенском патријаршијом.

Познато је како је цариградска патријаршија прогласила бугарску цркву шизматичком, од како се ова од прве одијенила под својим екзархом, који има столицу у Цариграду. Овај бугарски екзарх управља бугарском Црквом у Турској и у Бугарској, и сада би се радило, да пренесе своју столицу у Софију, па да своју власт ограничи на бугарску књажевину, а да бугарску цркву у Турској остави васељенској патријаршији. То је пагађање смутило особито бечке листове, који подижу глас у одбрану стеченог права бугарског народа а противу руске дипломатије, којој се приписује та мисао о измирењу бугарске цркве са матером црквом. Толико би довољно било да бугарски народ увиди потребу тог измирења у корист повијех односа на Балкану.

Још се поуздано не зна, да ли се о томе озбиљно ради у Цариграду, али све прилике говоре о могућности тог измирења. Од петроградских листова до сад су о томе проговориле само „Новости“, које веле: „По нашем мијењу, постојање самосталног екзарха бугарског у Цариграду штетно је за духовну и политичку самосталност других блкланских народности. Та штета може бити уклоњена само сведењем екзархије у границе бугарске књажевине. Када екзарх буде главом само свештества у књажевини и престане играти улогу папе свијех Бугара, који живе у Турској, тада ће скоро нестати и политичке опасности, која проистиче из политичке бугарске пропаганде у Македонији. У том случају грчка васељенска патријаршија, научена искуством, може повратити свој утицај на балканском полуострву средством постављања словенских епископа (Бугара и Срба) по епархијама, које словени насељавају. А зашто Књаз Фердинанд тако настоји око измирења са цариградском патријаршијом? Могуће је, до он одавна већ нема повјерења према екзархији, као установи, која зависи од Порте а не од софijske владе, ма да има врховну власт над црквом и у књажевини. При томе није тајна, да екзархат није остао задовољан обрадом ствари у Бугарској, и да нема повјерења у пово признатоме Књазу. Познато је такођер, да је екзарху у Софији ukazано мање пажње него ли је он очекивао. Једном ријечи, заузимање Књаза Фердинанда око измирења са цариградском патријаршијом јесте природни резултат нове ере, у којој Књаз има да игра прву улогу и не може дијелити власт с особом, која ужива у народу огромни ауторитет, а живи изван Бугарске.“

Преговори о миру између Италије и Абисиније теку врло споро, али су

сви изгледи, да ће се брзо мир закључити. Међу тиме италијанска војска крв пролијева околу Касале противу магдиста. Било је туд доста значајних сукоба; у једном боју италијанци су изгубили 300 мртвих и 10 официра, по званичном извјештају, а у Италији више се не вјерује тијем извјештајима. Отуда незадовољство у народу, који не може да схвати зашто се чине толике жртве за Касалу, коју — по признању саме владе — Италија у извјештајем приликама мора да поврати Судану.

Док се тако крв пролијева околу Касале, египатско египатско експедиција не удаљује се од египатске границе. Могуће је — вели „Н. Времеја“ — да је напредовање похода обустављено из узрока, што су се дрвници, за које су у Египту и у Инглеској мислили да их дијели од Донголе цијело пространство огромне и безводне пустиње, појавили близу Донголе, тако да би се сукоб с њима збио раније, него ли што су предпостављали покретачи овога похода, држећи да је главна војска магдиста околу Касале. Ако је тако мислила инглеска влада, она се преварила, јер оружане силе суданског Калифе у стању су да пријете Касали и у исто доба да изађу на суверет на сјеверној граници Судана инглеско-египатском походу. „Ми нијесмо очекивали — поставља „Н. Времеја“ — да ће у Лондону доћи до убјеђења, да треба одустати од почетог подухвата. Сврха експедиције у Судан нама је потпуно јасна. Не иде се на то, да се поможе Италијанцима, којима је пријетила опасност од дрвница код Касале, и што више, може бити, ни да се поврати Судан Египту. Могуће је и то, да се инглеска влада не би са свијем огорчила у случају и озбиљне ратне недаће овог похода Кичнер-паше, који је припређен египатским новцом и који се састоји великом већином из Египћана. Таква недаћа могла би послужити као добар изговор, да се у Египат пошаље инглеске војске из Јевропе и из Индије. У таквом случају питање о евакуацији Египта било би одложено на дуго вријеме, и судански догађаји могли би послужити изговором, да Инглеска коначно присвоји Египат. Ово све треба имати пред очима пратећи догађаје, који се, као што изгледа, приправљају у централној Африци. Али је сасвијем непоштатна улога, коју наставља играти Италија. За што генерал Балдисера још није опозвао из Касале италијанску посаду, трудно је погодити. За Италију која се задовољава садашњијем престолом Еритреје, Касала није потребита. За пезину се одбрану троше узалуд силе колонијалне италијанске војске, поражене код Адве, и трудом генерала Балдисере пребрале. Генерал Балдисера мора имати какву задњу мисао, коју он још прикрива. Треба чекати догађаје, који ће разјаснити ову загометку.“

По свијема знацима Немачка је противна Инглеској политици у Египту, и за то се доводи састанак Цара Вилхелма са Краљем Умбертом у Млетцима у свезу са предстојећим догађајима у Египту.

Значајно је, што се уочи овога састанка кнез Хоенлоу, немачки канцелар нашао у Паризу, па и ако је баш пошао у француску престолницу ради „зуба“, па и ако се није састајао с државницима, што управљају

судбом Француске, као што нас увијевају званични органи.

Цар Вилхелм из Млетана и његов канцелар из Париза састали су се у Бечу, што све открива неку дипломатску акцију Немачке, по свијем изгледима, прије управљену противу него ли у корист Инглеске у Африци.

РУСКА ПОЛИТИКА У БУГАРСКОЈ.

Уочи доласка бугарског Књаза Фердинанда у Петроград, најугледнији петроградски лист „Н. Времеја“ доноси врло важан чланак о руској политици у Бугарској, који у изводу овдје доносимо.

У посљедње доба руски листови много су писали о Бугарској. Неки су се радили измирењу Бугарске са Русијом и отуда изводили, да ће Бугарска оделе бити у Русију; а други су тај догађај попријекло гледали, и говорили, да ће Бугарска опет окренути леђа Русији. Зар ће све завршити од тога, како ће се Бугарска понашати према Русији, а не од Русије?!

Мјесто тога боље би било да прегледамо пут, којим треба ићи, да не поновимо пређашње погрешке. Све руске недаће у Бугарској проистичале су отуда што у руском поступању није било опредјељених сврха, дондљедности и петрајности.

Одма из почетка руски односи према Бугарској стојали су на врло погрешној основи. Ратног министра постављала је Русија, а је он зависно од народног сабрања. Отуда сукоби. С друге стране пресидерална конституција ево је више удаљавала Бугарску од патријархалне свезе са Русијом, и кроз десет година ова конституција створила је Стамбулова и његову странку. И наступила је криза, кад је Русија могла окупирати Бугарску.

Али мудра одлука Царева то није хтјела, јер укапација Бугарске ишине везати руке Русији и етати повијех жртава. На против кроз ових десет година Бугарска је неуксула да без ауторитета Русије не може се бранити од домаћих разбојника; а Русија се увјерила, да јој Бугарска ни за шта није потребита. Одрекли су се од привикнутог пута преко Балкана на Босфор, у ове десет година Русија је завладала Црним морем, и прошле јесени је доказала, да Русија може имати првенство на Босфору и без Балкана, Варне и Бургаза. Јасно је, да Русија може остварити своје историјске задатке без икакве сарадње Бугарске, и у томо лежи могућност постојањих, одређенијих и врло искренијих односа између Русије и Бугарске.

Русија нема никаквих личних циља у Бугарској. Бугарска посље онога што је добила, и посље свега што је било, нема права да још што тражи од Русије. Она има слободу, има богату земљу, и зајамчен јој је мирни рад. У тијем условима дипломатија руска и бугарска не треба само да нарушавају зајамни угодни положај.

По себи се разумије, да је руска дипломатија у Бугарској дужна, да буде особито пажљива, радна и тактична, јер мимо тога, што Бугарска нема значаја за руску политику, она је Русији еродна по крви и општитијем аманетима Словенства. До скоро је било правило руске дипломатије: „не стварати посла“, т. ј. не узнемиравати ничим своје министарство. Руска дипломатија у Бугарској треба да буде радна, да се не боји потицати послове, не прогнштајући ништа што се тиче Русије, и мирнијем настојањем заузимати се за њен положај у књажевини, гдје ће маса народна вазда бити дубоко одана Русији.

Вријеме и увијавност повратиће пређашњу искреност. Без сумње, прости здрави разум показује Бугарима, да је руски народ врло осјетљив према стамбуловским погрешкама. Бугарска и сви њени сусједи разумију, да би Бугарске нестало између Аустрије и Турске, кад би се њезина политика водила на њезин рачун. У том обзиру триљење руског народа са свијем је исцрпљено, и струја затегнута много више него ли се то може сазнати из Бугарске. Нека се бугарски државници остаје велике политике на нека своју земљу опљачкану, растројену и застрашену самоуправом доведе у ред, и подигну је душевно до освијести о благу, што има ал још незна цијенити, — и Бугарска ће у сјајној будућности Словенства учествовати и добити свој дјо.

Претплата шаље се поштанском упутицом непосредно администрацији „Гл. Црног.“ на Цетиње, или отпрајиницима новина на коју драго пошту; у коме је наручије, може се претплатити код г. Петра Рамадиновића, књаж. црн. агента у Котор а Доинен се није уредиштво. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цитира по 3 новчића за први пут, а за сваки даљи пут по 2 новчића.

Од пређашњих наших потрјешака у Бугарској — вели петроградски лист — ми ваља да се одречемо двију главнијих: прво, од мијењања у унутрашње послове Бугарске и од сваког утицаја на механизам управни, — и друго што је најглавније у интересу руског испјеха, од сваке помоћи Бугарске ма у ком било обзиру. Ми смо даровали Бугарској кућу, па нека она у њој живи и располаже самостално.

С овог гледишта, личност бугарског Књаза има само условни значај. Ал тако не миеле неки листови, којима није по воли бугарски Књаз Фердинанд, предпостављају неку одговорност Русије за њ. Али Русија николико не одговара за њ пред Бугарском! Ми не видимо узрока, да се с њим не измиримо. Он је разумни и способни владаоц, доста тактичан, да схвати, да Русија има право на особено мјесто у Бугарској у сравању осталијех сусједнијех држава. У томе се он увјерио својим десетогодишњим потчињањем Стамбулову, ком се он морао потчињавати за то, што су му врата у Русију била затворена. Не хоћели се одржати он у Бугарској — то је његов посао и самјих Бугара. Ако он и приписеа Киментина ушеријау католичку пропаганду — што ми не вјерујемо — неће бити да се неће одржати у Софији, по што се то тиче Русије? Ако Бугари нађу, да је млади Књажев више вазан више у католичком него ли у православном духу, па га отирају код његова оца, то је опет ствар, која се тиче самјих Бугара и њихове одговорности пред Словенством. Али зашто то претпоставити? Књаз Фердинанд не може бити непријатељ своје сињу, и без сумње, неће га учинити пољуверцем.

Као што смо рекли, у нашој политици, ми не треба да рачунамо на помоћ Бугарске. Нека она сама дође, и ми вјерујемо, да ће доћи, јер вјерујемо у искреност привезаности Бугарске к Русији, али у својој политици ми ваља да будемо јаким само сопственијем силама. И ове наше силе треба да буду искључиво руске, да потпуно можемо њима владати.

За примјер споменућемо скорашњу жељу бугарске владе, да набави и флоту. То је прије било могуће: ми смо даровали Бугарској два једина њезина ратна параброда. Али је сад сасвијем друго вријеме и други положај. Црно је море руско језеро, које смо ми, одрекавши се од Балкана, кроз ове десет година освојили, па за што би сада претворили ово руско море и у бугарско?

Искључивост руске ратне заставе на Црном мору признана је међународнијем уговорима, на захтјев Русије остало затворена врата на Босфору за сваку ратну заставу осим турске, а турска застава на Црном мору фактички не постоји. Али како листови говоре, Румуњска гради ратну луку у Кистенди, и свеза је у њу из Дунава свој једини ратни параброд и неколико миннобегача. Ова румуњска забава изазиваје, и неможе се допустити.

Дале „Н. Времеја“ ставља у дужност руској дипломатији преглед трговинског уговора Бугарске са Аустријом.

Русија мора утицати на културу и општи душевни правац у Бугарској. Ту треба да се најирије тај утицај покаже на покрету католичке пропаганде.

А такав културни утицај руски у унутрашњости Бугарске жели и сама Бугарска.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Загребачке „Н. Новине“ доносе ови чланак о положају у Француској:

Међу радикалним министарством госп. Буржоа и француским сенатом настала је размјерица, за коју нико још не зна, како ће се ријешити, каквих ли ће посљедица имати. Већ у децембру прошле године изјавила је већина сената овому, радикалном министарству, неповерење, али се г. Буржоа, одвајајући се на већину заступничке куће, није на ту изјаву освртао. Сад је сенат поново очитовао влади г. Буржоа, да неужива његова повјерења и то поводом тим, што је г. Буржоа као министар вањских посала узакрати одговор на интерелацији, што влада мисли о инглеском походу против Донголи. Очекивало се, да ће Буржоа овај пут замолити пред-

сједника републике, да међу њим и сенатом одлучи, да или његову владу одусти или сенат распусти. По гопи. Боуржоа није тога учинио, него је даље наставио владати, као да се ништа није догодило. Чини се, да је то предсједнику републике са свим право, јер је данашњи положај у Француској тако тежак, да поглавица државе неможе одлучну пристати ни уз владу ни уз нећину сената без опасности да се изазове политички и уставни сукоб најважнијих посљедица. То је лукави министар-предсједник врло добро знао, пак стога се на сенатску непоузданост и невјешт чини.

Већина францускога сената има пуно разлога, да мрзи на министарство, које се држи на кормилу само помоћу социјалиста, на министарство, које је готов рат навјестило посједујућим разредом. Тероризовање, потлачивање тих разреди, то је управо главна сврха основи министра финанција Доумера о прогресивној доходарини. Да је та основа, онаква каква је замишљена, у парламенту непримљена, по сједујућим разреди у Француској били би радикалци и социјалисти на милости и немилости изручени. Већина у француској заступничкој кући није радикална, социјалистичка. Релативно најјача је странка умјерених републиканаца, названих опортунистима; док узгају пристају монархисте, она има сигурну већину. По радикално социјалистичко министарство г. Боуржоа заглавило је ту већину, наручујући прогив неким њезиним члановима саблажљиве парнице, тако, да му је до сада повољна морала сјидјети. Само у питању о прогресивној доходарини усудила се опортунистичко монархична већина сузбити основу Боуржоове владе.

Да је та влада по Француску обће опасна, да је њезин бео безобразан, револуционарним духом надахнут човјек, то се је јасно виђело прошлога мјесеца, кад по је предсједник републике, праћен од г. Боуржоа, путовао јужном Француском. Сиромашни поглавица државе морао је мирно слушати, како је наручена социјалистичка свјетина калцала његову пратиоцу, министру предсједнику Боуржоа; он је даначе морао мирно гледати, кад су му из те свјетине принципјери цри, мртвачки вијенац, све у славу господина Боуржоа. Потребно дакле сумњати, да би се предсједник републике радо ријешно министарства, које га је особно понизило, али сам повод и досадашњи обстанак тога министарства доказује да већина садашње коморе није способна дати Француској стабилну владу, састављену из умјерених републиканских елемената.

Уз то је сенатска већина погријешила, што је министарству гопи. Боуржоа изјавила неповерење у вањском питању. Погледом на поход Енглеца проти Донголи није г. Боуржоа мога на интерпелацију у сенату ништа изјавити у конкретна одговори, а да вањску политику Француске и њезина савезника Русије некомпромитује. Зато руски листови и коре већину францускога сената, што је немогуће узела војну Енглеца на Донголу за повод, да сруши мреко јој министарство. Ова погрешка сената добро је дошла г. Боуржоа. Јавно мишљење у Француској и одобрава и осуђује само оно што се одобрава и осуђује с руске стране. С тога се гопи. Боуржоа у очи непоузданост сената није ни мало узрујао. Ако и зна, да у комори нема поуздане већине, г. Боуржоа ипак настоји, да се уздржи докле год може, поглавито стога, што ће се мјесеца маја

обавити обћински избори. Ови избори важни су по владу с тога, што се из обћинских заступства шаљу заступници у департементске скупштине, у којих се сваке треће године бира једна трећина сената. У мјесецу јануару будуће године има се трећина сената обновити, па ће бити до обћинских избора будућег мјесеца, хоће ли умјерени републиканци одржати садашњу своју велику већину у сенату. Гопи. Боуржоа настоји дакле да остане министром предсједником барем преко мјесеца маја, док проведе обћинске изборе. Ако ти избори буду радикалној странци у прилог, г. Боуржоа и другови моћи ће умирити оставити министарске столице; јер ће имати наде, да ће се на ње у скорој будућности повратити.

Међутим уахтједне ли сенатска већина тјерати мак на копац, она може ипак присилити Боуржоово министарство да одступи. Познато је, да је француска влада одлучила, покровитељство Француске над Мадагаскаром претворити у анексију. За то треба влада приличних свога новца, ради кога се је већ обратила на парламент. Нека се сенату сада свиди ту владу тражбину одбити, господи Боуржоа морати ће или оставку предати или државну вересију за приспојење Мадагаскара употребити без уставна одобрења, дакле устав погизати. Ово му предсједник републике ваља ипак неби одобрио. Размирица међу Боуржоовим министарством и већином францускога сената заслужује сву пажњу иностранства. Кроз начин, којим се она ријеша, моћи ће се загледати у близу будућност француске републике.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Школа за глуво-нијеме.) Гопи. Вељко Рамадановић отвара у половини априла у Пожаревцу школу за глуво-нијеме. У школи ће ученици учити да говоре читају и пишу; за тим спремаће се ученици и ученице и за самосталан живот.

Сам управитељ спремаће питомце и за трговачко престо и двојно књиговодство и у опште што је потребно за вањног трговца, а два друга честите занатлије обучаваће питомце један занату кројачком а други занату обућарском. За ученице биће и учитељица, која ће их учити женском раду и у опште свему што је потребно доброј домаћини. Ученици ће боравити и биће под непрестаним надзором самога управитеља.

За детаљније извјешће могу се родитељи или старатељи глуво-нијеме дјезде обратити самом управитељу школе.

(Најновији Едисонов пролазак.) Новине доносе вијести о најновијем Едисоновом проналазку, који, ако се потврди, биће заиста највеће чудо деветнаестог вијека.

Наука корача гигантским корацима. Она отвара нове свијетове. Она, на крају деветнаестог вијека, ствара чуда, каква у почетку овог вијека није смјела да замисли ни најсмјелија људска фантазија!

У доказ овога ево хоћемо да упознамо наше читатеље са најновијим Едисоновим проналазком, — који ће бити кадар да учини читаву револуцију у људском животу.

Ствар је овоме:

Ми смо на овом мјесту упознали читавце са знаменитим проналазком сада свуда слављеног вирџуршког професора

савременик те чете, који је и чојетвом и јунаштвом познат цијелој Црној Гори, а ето га на Орјој-луци, чин старац сјидијех власи!...

Молим, нека ми опросте п. г. читаоци „Гласа Црногорца“, да напријед кажем г. Арнаутоу, да се одмах у почетку гдно преварио или му се можда нехотице омакло — што каже:

„Па ни тада, ни сад перјаници нијесу играли улогу бит вође појединих чета, војске, или осветника.“ (!!!) — Зар господине, Ружин Стано, и Горашев Марко, перјаници Владике Рада, нијесу били вође војске и чета?! — А ну изволте завршити у „Пустиваку Цетињском“, на стр. 97 што вели Владика:

„Па док нам су дивје сабље братке,
Дивје сабље, до два перјаника
Ружин Стано и Горашев Марко.
Од њих дркти сва турска крајина...“

Зар то нијесу четобаше?! — Зар то нијесу војсковође?! — Е, грдно ли сте се преварили мој Арнауто!... Дали Велики Војвода Мирко Петровић, не пјева у свом дјелу „Јуначки Споменик“ у боју на Морачи, перјанике, као четобаше, те између осталог вели: „И књижеви до два перјаника Глигорије и Вучинић Павле...“ Видо Бошковић и Мирчета Пешић, били су перјаници Владике Рада постали на гедину прије, него су „топ“ узели, т. ј. 1832. год., а узроком чега? — Биће о томе ријеч напријед. —

Г. Арнаут у почетку свога чланка каже, да су били перјаници (Видо и Мирчета) прије него су „топ“ узели, а послије говори, пошто су га узели, дакле, проти-

Рентгена. Славни Едисон је са одушевљењем поздравно тиј епохални проналазак и одмах је узео премислијати како би се он могао још усавршити. И по увјеравању американских листова то му је пошло за руком. Едисон је нашао, на име, пута и начина да помоћу Рентгенових зрака види простим оком све органе човјечијег тијела, нарочито срце и плућа.

Едисон ставља сјетлост катода иза тијела и посматра ово кроз штит, који је за ту цијељ неким нарочитим хемијским супстанцијама премазан. Ако човјек стоји сасвим близу свјетлости, онда се ништа не види. Свјетлост продире кроз тијело, месо и кости као сунчана свјетлост кроз стакло. Стоји ли човјек мало подаље од свјетлости, онда му се види цијелокупни костур; а ако се још више удали од те свјетлости, онда се лијепо виде мишићи, ткиво и органи у унутрашњости тијела, као да нијесу покривени кожом и месом.

На осам дана у напријед изјавио је Едисон, да ће тим путем да успије у том проналазку. Тада му је још задавала теškoће оправка штита, која је, као што изгледа, кључ за ту тајну. Међутим испало му је за руком, да и то помоћно средство конструише. Овај штит, особитог облика, у дужини и ширини обичних собних врата, показао је Едисон једном новинару с ријечима: „Пред овај штит постављам човјека, а иза овога четири до пет Крокове цијеви, а тада можемо ја или ви, или љекар тако сигурно и лијепо да видимо кроз тијело, као да је ово најпробитнији вео“.

„Да ли и кроз главу и све остало?“ запиташа новинар.

„Да, господине, и кроз главу па и кроз све остало. Кроз очи човјечије можемо да му видимо унутрашњост главе и све што се тамо даје видјети. Йекар ће у тренутку моћи да прави своју дијагнозу.“

Супстанција, коју Едисон употребљује за штит и коју сматра као најсавршенију ствар, што се за ову цијељ могла измислити, састоји се главним дијелом из густе течности соли и калцијума. Обје се супстанције у једном котлу растоне и толико загрију, док се не претворе у ситне кристале. Ти се кристали помоћу колодијума премажу на артију, која усљед тога постаје провидна. Од такве артије направи се штит величине човјечије. Супстанција се даје непомредно и на ласке препијети. Штит се свршава на горњем дијелу у облику шиљка, који на крију има отвор, довољно широк, да се кроз њега може гледати. Премазана страна окренута је према Кроковма цијеви, а човјечије тијело, кроз које се жели посматрати, поставља се између штита и Рентгенових зрака. Посматрана особа по стаје у тренутку за око иза штита провидна. Сваки орган и сваки недостатак (дефект) пада у очи не само љекару, него и лајку. Посматрана особа не мора се ни свући, јер и одјећа постаје провидна као стакло.

„Све зависи од растојања између посматраног предмета и Рентгенових зрака, па да видимо ополко, колико нам је потребно — рече Едисон. У извјесном растојању постају и кости потпуно провидне, док у другом растојању изгледају као сјенке. Непровидни за свјетлост остају само метали на посматраном тијелу, као што су: дугмад на одјећи, сат и лапац, игла на огрлици и т. д. Али и код ових предмета усејели смо, да их толико провидимо, да изгледају као сјенке, само што се за тај случај морамо послужити пуном снагом наше свјетлости. У растојању предмета од свјетлости,

које износи три стопе, зраке су тако моћне, да кроз сие продру, због чега се кроз штит а на мјесту, на ком стоји посматрана особа, само врло слаба сјенка опјака. У растојању од четири стопе предмети се већ боље распознају. У растојању од пет стопа лијепо се види костур, а у растојању од шест стопа виде се кости и унутарњи органи човјекови. Ако хоћемо да посматрамо само један дио тијела, то треба само да спустимо један заклопчић као у фотографској камери, па ће све оно постати невидљиво, што нећемо да видимо, а само се онај орган види, који желимо да посматрамо.“

Едисон је пустио новинара, да сам гледа кроз штит. Овај то учини и видје најпре црвено плаву свјетлост, која се преливала у жућкасту, да најзад постане бијела и хладна, као свјетлост мјесечева, врло снажна, али незасјењујући очи.

„Уметните сад руку у унутрашњост штита тако, да је можете видјети“, рећи ће Едисон.

Новинар учи, како му Едисон рече, али се одмах затим упренашћен трже на траг, јер је видио само костур од руке, која изгледале као костур у музеуму. Доцније се навикао на тај изглед и осјећао је чак задовољство у посматрању.

„Цијељ, коју сам хтио постићи“ рече Едисон, „то је, да учиним фотографију изливном. То сам хтио и то сам постигао. Замислите себи само, човјек долази љекару с куршумом у рамену. Йекар узима своју лампу с Х зракама и свој штит и одмах види, гдје се куршум налази. Он гледа кроз раме, кроз кости ако је нужно, и налази што тражи. Нашто му је онда потребна фотографија? То би био само губитак времена. Долази други човјек са сломљеном руком, и љекар је одма у стању да тачно види гдје су кости сломљене, и да тачно проучи, да ли се и на који начин могу ове опет саставити. Он у томе случају поступа управо онако, као столар кад хоће два дрвена комада једно с другим да учврсти. Од какве дакле користи може бити фотографија у овом случају?“

Ако се сви наводи американских листова обистине, онда се заиста налазимо пред проналазком, који ће створити нову огромну епоху у науци и људском животу.

И пред тим знаменитим чином треба се дубоко поклонити!

Вјерна слава тако великим умовима, који путем неуморног рада на науци преображују свијет!

„Срп. Новине.“

(О Даничићеву презимену). Прпо. Ђ. Магарашевић, објашњујући (за љетопис Матице Српске) писма Ђ. Даничића писана Јовану Бошковићу, примио је од гопи. дра Бранислава Станојевића писмо, које му је писао синовац Даничићев г. Тодор Поповић, парох у Силабушу. Из тог писма износимо ове интересне ретке о презимену Даничићеву: Отац ми је (Васа Поповић) причао, да се је он са покојним стрицем разговарао о промјени презимена и тада ми је стриц ово рекао: „Ја сам бечкој цензури подносио био своју књижицу Рат за срп. језик и правоис под именом Ђура Поповић. Бечком цензури јако бјеше познат М. Светић Хаџић, те му и пошље мој рукопис. Дуго времена нијесам могао добити ни дозволе ни рукописа и тек кадгод буде ми рукопис са забраном враћен. Ову је забрану код бечке цензуре Светић издао. По пријему за неко вријеме ја одем у Пешту и ту исту књижицу поднесем

„Чујеш Марко, моја вјерна сауго!
Сердар се је разболио луто,
Век ти устај на ноге лагане.“ (в. ст. 316.)

Истина, Марко Микошин Бошковић био је јунак међу најбољима, али не најбољи, као што каже његов Арнаут! — Е, мој Палабордо! доста ли је било јунака у племену Брчком ка' Марко!...

Још вели Арнаут: „Крави грађани Никшићки вазда су вољели, да се са овим јунаком упознаду и имаду пријатељства. Они су нарочито из Никшића долазили на Орју Луку, те су га звали на кумство (пишано, по турски) које њихови потомци и данас држе.“ (!)

Е, Арнауто Палабарда, или бољо рећи Арнауто Вјелонавићу, или....., није то баш тако било, него ево ја да Вам кажем узрок тога кумовања:

У љето, године 1809 (виђ. И. Мил. ст. 186) удари св Петар на Никшић, у тој војсци били су и Петрушиновић, а међу њима: Новак пона Рада — отац Вида Бошковића. Њега је посјекао познати никшићки јунак: Аднак Љуар. О овом има пјесма у којој стоји:

„Од мрамора Зрна барјактара
До мрамора Нова пона Рада:
Седмајнаест посјекоше глава!...“

Послије овога договоре се: Јован пона Рада, Радосав Јаковов, Марко Микошин, Никола Пајов Вујовић, и Гојко Милошев Вујовић, те поћу у Окрајке стубачке на Пријесну, дако дочекају којег Никшића а дако освеге Новака. ¹⁾ Срећа их послужа,

¹⁾ Стубичани су били тада у мир с Никшићима.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ИСТИНИТИ ДОГАЂАЈ О УЗИМАЊУ „ТОПА“ СА ГРАДА СПУЖА.

Пише Јован П. Пешић учитељ.

У 21., 22., 23. п 24-ом броју „Босанско Виле“ од прошле године еготи чланак: „Узимање топа са града спужкога“ од некаквог „Арнауто Палабарда“, који тобож побија чланак, који је изашао у 1-ој свесци „Просвјете“ за 1 новембар 1894 године о истоме „топу“ од С. Јовановића, — опомињући га, што није изнио све онако како је било! — И ја то тврдим г. Арнаутоу, ма да је он тако исто учинио, и ако га опомињу, да се не треба обзирати „на љубав једне или друге личности, хвалећи јој оца, бџа, или...“ — То је истина, али се г. Арнаут највише тога држао, које могу виђети и п. г. читаоци „Босанске Виле“, како истиче Марка Микошина, баш као да му је предак, као првоме Ђека (?), а препебрегао оно, што је најглавније, које ће се виђети у течају ове расправе. —

Како дописник „Просвјете“ С. Јовановић, тако и Арнаут били су пристрасени при описивању својих чланова о реченом „топу!“ — Ного, како њима, тако и свој поштованој господи читаоцима, износим чисти историјски факт о томе догађају, који побија оба прва чланка, са чистим подацима и доказима, а у помоћ о истоме биће ми „дјела“ славног и неумрлог пјесника „Горског Вијенца“ — Владике Рада (Митрополита Петра II-ог) и живи човјек

„Другу шаље на Орјојан Луку,
„А на име Марку Бошковићу:

пештањској цензури под именом Бура Да
янич. — Отац га је још тада запитао, а
зашто је изабрао баш име Давицић? Од-
говорио му је: „За то, што Даница звијез-
да сјаје јачим сјајем од других, па тако
треба и истина, што се тиче језика, јаче
да сјаја; па као што Даница звијезда иде
својим природним путем, тако се исто мора
и језик природним путем развијати.“ Ово
ми је отац причао, да му је покојни стриц
ми још тада одговорио, када је код њега
у Раи-Милетићу своју синтаксу радио.

(Још један примјер.) Тајни савјетник
и професор Московског универзитета др.
Захарин, завјештао је и одмах послао про-
куратору Светог Синода Побједоносцову
500.000 рубаља или 1.500.000 дин. да се
овај капитал на вјечита времена уложи на
сигурно мјесто, и да се приход употребити
на давање помоћи сиромашном свештенству
у једној или у двије најближе губерније.
У опширном писму Захаринином По-
бједоносцову, говори овај, шта га је по-
будило, да учини овај завјештај и како он
сматра свештенство за велику чињеницу,
које ороповиједа морал и учаршћује вјеру
Христову, и како такоме стаљежу треба
осигурати положај и т. д.

Побједоносцов доставио је цару ово
велико пожртвовање на добре циљеви и
Цар је својом руком написао: „Примај
знају ово патриотско пожртвовање и
благодарим.“

(Нове књиге). Примили смо на приказ:

Светле слике из првих дана Хриш-
ћанства. Од Драгутина Ј. Илића. Ср. Кар-
ловци, срп. манастирска штампарија, 1896.
Цијена 1 круна, с поштарином још 6 новч.
Добити се може у књижарници Огњано-
вића у Карловцима.

Уређење народних школа, природно
практично јетини и просто, и подизање
просвјетне задруге. Написао Милош Р.
Милошевић учитељ, сврш. философ. Био-
град, штампарија Смиљеве Пете Тодоро-
вића, 1896. Цијена 30 новчића. Може се
добити у књижарници Мите Стојића у Би-
ограду.

Естетика или наука о љепоти за
школу и народ. Написао др Стеван Пав-
ловић. Обдарила „Матица Српска.“ У Но-
вом Саду, у штампарији Браће М. Попо-
вића, 1895. Цијена 2 круне, или 1 флор.
Ми ову књигу најтоплије препоручу-
јемо. На Цетињу се може добити код управ-
е Државне штампарије.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Стање домаћих животиња. — Живим
већ једно десетак — дванаест година по
унутрашњости Србије, и гдје год сам жи-
вио, видео сам да се у главном мало
пажње обраћа на домаћу стоку. А живећи
за неколико година у Ужицу, одакле сам
доста пута путовао по округу ја сам
стекао увјерења, да се у овом округу
пази на домаћу стоку најмање, ма да се
од ње баш највећа помоћ ишчекује по овим
вртлетним крајевима.

Непажња је толика, да већ прелази
у немилосрђе. Добре стаје, или бар закло-
ни, храна, тимарење — то су овдје послови,
којима се ни толика брига не посвећује,
колика би била потребна ради најскромни-
јих интереса онога који стоке има.

те истога дана пође у лов у Прилепу:
Барјо Ђуар, којег убије Радосав Јаковов,
а посијече Јован попов. На неколико доба
иза тога пошле писмо Адица: попу Дазару,
попу Ђоку, Марку и срдари Раму, да
пођу на кумство и да се умире. — Ови
радо пођу и узму са собом: Попа Јована
Радовића, њигог пријатеља, те се с њима
окуме (по турски) — сваки од њих са
појединим од ових и дарују се између себе.
— Тако су они кумовали, а друге никак
и никад ниш.

Даље говори Арнаут, како су пошли:
„Марко Микољин, поп Ђоко, Видо Нова-
ков, Мирчета Алексин, Чак Курић и Ан-
дрија Драгов.“ (!!!) Е, чујте господа! —
Марко Микољин и поп Ђоко — поред
свега што су били међу првим јунацима
свога времена — нијесу одили на град
Спушки, колико јесам ли ја, а о томе ћу
Вас напријед извјестити. — Чак Курић
можда да је изишао... премда се прије
тога на неколико године преселио у вјер-
ност, јер тек његов син Живаљ могао је
бити једна савремених тих четника, а
куд-камо Чак? — Дати ће он бити Арна-
уту некако у крвном сродству. — ако и
по женској линији, те га помиње (?) А
изоставио је: Зека Турова Кадина и Ти-
јодора Алексина — брата Мирчетина, којег
је убио Зека, кад и Андрија Мирчету, о
чему ће се говорити напријед опширније.

Још вели Арнаут: да су на Пре-
питу-Главицу дошли, да су ту нашли
неколицину и да су се ту разговарали „о
топу спушкима“, да су послали: Вида и
Мирчету на Цетиње и како их је благо-
савио Владика Раде, па чак и цитира тај

Због теренских невоља, који су у
овом округу главно преносно средство, јер
се за то не могу волови појединце да
употријебе. Јадно кљусе, које на жалост,
само носи име коњ, ваља по неколико
часова да вуче до ужичког или позешког
трга терет од 80—100 килограма на сама-
рици на својим леђима, и да отуд врати
(често и непалојено, а камо ли нахрањено)
свога газду доста пута добро патрескана.
(Одмјени ни помена нема. Ријетко му се
кад и самарица скине с леђа, него се, шта
више, добро опачи и на тај начин најур
да само себи тражи хране. Љети је, разу-
мије се, лакше; али зими — ако умије
снијег да једе, најешће се. Видјети у то
доба кљусе, управо је страшно. Руљава
створене, коме се очи једва виде из длака
на глави, грива и реп пуни још ђетош
њего чичка, врља по пољу и гладује. А
кад се једнога дана отегне од глади, онда:
„Зане може пешто, паде и црче. Душмани
брате и т. д.“

То исто важи и за говеда.

Ми у Ужицу имамо врло често при-
лике да видимо јунак пред колима или
сањкама на којима су дрва натоварена.
Пошто сврше одређену им дужност, посту-
пи се са њима на горњи начин.

Знајући за ово, ријеших се, да бар
у изводу саопштим преко Тежака један
чланчић са чешког под истакнутим натпи-
сом, из кога се може видјети, колика се
пажња обраћа, у ваљаних пољопривред-
ника, самоме ливању домаће стоке.

У чланчићу је, истина, по нешто, што
је у главном познато свима, али ће,
држим, бити ипак достојан пажње.

Коњи и говеда ливају се два пут
годишње. Главно им је ливање с пролећа
— с јесени је већ ближе. У то вријеме
онака се код њих прилична малаксалост
а и осјетљиви су према времену и другим
непријатностима. Пажњу и његу ваља
увекати у опште, а особито према млађим
грлима, која се још развијају, пошто је
ливање у тијесној вези са животним при-
ликама и тјелесном конституцијом.

Храна ваља да буде лака за варење
и са доста бјеланчевине, које посједење
треба доста па да се образује животињска
длака, која је азотом богат производ.
Животиње ваља тимарити, чувати их од
назеба и сваке нагле промјене при храње-
њу, а поштедити их од тешког рада.

Ако ни у таквим приликама не на-
ступи правилно ливање, бојати се да је
здравље порушено. Обично је томе узрок
неуредно функционисање коже изазвано
унутрашњим болестима, које нарушавају
варење и стварање крви.

Осем тачне дијете, препоручују се
мале количине соли, сумпорна цвета, а по
љекаревој наредби и арсеника. Са најбољим
успјехом дају се још и прекрупљен јечам
и ланени колачи са мало соли. Гдје се дије
пића са доста беланчевине и масти, гдје
је по стајама 11—12° Р. топлоте, ливање
отпочиње за неколико дана раније, тако
да стока прелива прије но што почну
пржећти радовити.

У пракси је то од великог значаја.

Из „Тежака“.

Гајење ђурака. — Непрестано се могу
чути жалбе, како се ђурићи мучно подижу,
јер су врло осјетљиви. По искуствима
једнога практичара, који се 20 година
занима одгајивањем ђурака, па и гојењем,
посао овај као да не мора бити тако те-
жак и ризичан. Ваља вели обратити довољ-

благослов! — Вјерујте, а и доказати ће
Вам се, да је све то измишљено, као и
цијели чланак С. Јовановића у „Просвје-
ти“, који се узгредом са Арнаутовим по-
бија, изнесећи овдје чисти историјски
догађај.

Још каже Арнаут, да су се на „хан“
попа Ђока окупили и ту чињели договор:
а С. Јовановић вели на „Ждрепаник!“ —
Дакле, види се, да ни један ни други ни
јесу читали „Дјела“ В. Рада, нити да су
нашли ни са које стране, да са истинитог
извора ствар постоји, или можда оне, да и
„њих“ својим измишљотинама побјеђу!.....

За ово Владика вели у „Пустинику“:

„На обали Зете гласовите.
У Пажњи²⁾ село поносито,
Па високу кулу Агичину,
Баш Агиче, кнеза од Пажњи³⁾“ (В. ст 75.)

Сад да видимо како је та ствар ис-
права текла и што је био узрок томе:

Одмах после смрти св. Петра, дошао
је био у Црну Гору Руски официр Ивано-
вић, који је био родом из Зете.

Реченог официра држне је В. Раде
добро; те у прољеће године 1832. даде му
неки дио војске, да удари на Турке у Зети
у село Голубовце, којом приликом даде му
Асан Ник Вуксановић из Хота 2. топчи-
ћа, које му Турци оба узму, (в „П. Ц.“
ст. 75.) а и сам у мало што није свршио.

У овој војсци био је и Мирчета
Алексин, ка перјаник Ивановића, којом га
приликом препоручи Владика Рада, те га

²⁾ Пажњи су село, које се налази на лијевој
обали р. Зете, на спрам Давидова града, у даљини
око 15 минута. Ј. Ц.

пу пажњу на храњење и његовање, а у
гојењу постигао је сигуран успјех на овај
начин. На 3 недеље прије кљња очистио
је добро кокошар гдје се ђурке затварају,
па је растурно по поду чистог нијеска
и пенела, а преко тога је нанио простирке
од сасвим суве сламе. За тим је намје-
стио повисока јасла, а поред ових и један
гвозден лонац за воду. После се уђерају
ђурке, и намјесте мотке за сијдање. У
јасла се сваки дан меће овае, пошто се
она претходно лијено очисте, а исто се
тако и вода мијења у суду. Сламу ваља
сваког трећег дана ишчистити, па опет
нову податрести; само овај посао ваља
полако радити, да се ђурке не плаше.
Управо, било би доста и двије недеље,
да се ђурке погоје, али се оне тешко
привикну на затвор, па истом трећег или
четвртог дана почну редовно јести. На
овај начин могу се добити лијено угојене
ђурке, с месом у погледу на укуе и њеж-
ност влакана са свим без мање. 17-ћ кило-
грама овае доста је на једног ђурана; а
гдје је овае скуп може се мијешати по
пола с кукурузом.

Слијепи мишеви су врло корисне жи-
вотиње. — Да су слијепи мишеви врло
корисне животиње пољопривреднику, о
томе је ученим људма познато давно и
давно, али да тако ову животињу не цијене
много пољопривредници, то је више по
сигурно. У којој мјери могу они бити
корисни пољопривреднику, најбоље нам
казује Е. Ј. у својем чланку: „Како можемо
сачувати шуме од штетљивих зарезника“ који
је штампан у декембарској свесци „Sumar-
skog Lista“ *) Он вели:

„Ја ћу навести један случај и дожив-
љај из моје праксе. Прије неколико година
путовао сам службеним послом кроз шуме
и поља, некако почетком јуна, и том при-
ликом опазио сам, да су млади храстови
и сеоски шљиваци и воћњаци ујасно па-
тали од гусјенице, јер су храстове шуме
и воћњаци у то доба по други пут лишће
потјерали. Водно ме је колеси пут до пе-
ког манастира; у путу опазих, да је у
манастирској долини већином све зелено
и весело и да су манастирски виноград
и воћњаци добро уродили.

„Ја сам одмах вазару примјетио, да
овдје није било гусјенице као на другим
мјестима куда смо прошли, и да ће калу-
ђери имати у изобиљу шљива и другог
воћа. На то ми он одговори, да калуђере
Бог чува, јер они имају сваке године
доста и шљива и воћа.

„Кад смо дошли до манастирске
крчме, да се одморе и нахране коњи, са-
станем се ондје и с намјесником манастира,
коме, одмах казах, да манастирске шуме
нијесу ни дотакнуте од гусјеница и да су
манастирски шљиваци и воћњаци баш добро
уродили. То ми задовољно потврди и
намјесник манастира. У разговору рекох
му, да имаде и лијепу цркву, нашта он ми
одговори, да је црква прије три године
поправљена, али да у њој има ипак доста
гада. „На торњу и на црквеном тавану
има толико слијепих мишева („шишмиша“) да
од њих све ври.

„Мене је то занимало, те се и ја и
намјесник понесмо на торон. Попевни се
горе одосмо чак и до звонаре; намјесник
удари батином у звон и гле чуда. Од
гласа звона распретане се слијепи мишеви
облетајући око наших глава. Слијепих
мишева била је пуна звонара а била је

*) стр 490. и 491. од 1895. године.

овај прими у своје перјанике, а такође
и Вида Новакова истог времена. —

Пошто официр Ивановић пође с вој-
ском из Зете, Асан Ник није био стапа
међу Турцима, него побјеже са свом фами-
лијом и дође у Бјелопавлиће код Радојнице
Беланова у село Вип, где је становао
седам — осам година. —

Одмах у почетку 1833. год. пође
Владика Раде у Пипере, те путујући кроз
гору ниперску, гађао га је овај „топ“ са
града Спунскога. Онда је Владика прокли-
вајући га, а жалећи оне 2. топчића, рекао:
„Е, да има Црногорца, који би ми уграбио
онај топ, бих га даривао, као икад и јед-
ног Црногорца што сам даривао?!“ —
Видо Новаков и Мирчета Алексин, који су
одили уз њега, као његови перјаници,
обећају му се, да ће га они уграбити! —
Допавши дома — Видо и Мирчета —
скупе чету, међу којима су били осим
њих двојица још и: Тијодор Алексин,
Андрија Драгов, Зеко Туров и Андрија
Бећов и пођу у Пажње у кућу Тодора
Агичина Радуловића, одакле пошљу за:
Стана Ружина, Церована Пурасова, Ђеку
Савићева и још окупе око 30 друга. Међу
овом четом био је и Петар Калајдија из
Спужа, који је чети много користио, јер
им је казивао пут уз Главицу до самог
„тона.“ — Речени Петар био је пребјегао
из Спужа у Бјелопавлиће пријед тога на
једну годину.

још хрпа од њих и по стијенама и у пу-
котинама, како још никада тако што не
видјех. Под звонаром била је читава гомила
балеге слијепих мишева, да би се лапа-
том могла грабити. Одосмо брже боље
отуд, да нам слијепи мишеви не улете у
очи; тада спазих, да има слијепих мишева
сваковрних: малих средњих и великих.
Намјесник црквени рече ми, да има и на
црквеном тавану сијасет слијепих мишева,
и да у сутон прелијетају кроз сва мана-
стирску долину. Сад ми тек паде на ум,
да ти, на више хиљада бројећи слијепи
мишеви, уништавају од зарезника (инсе-
ката), односно да су шуме, воћњаци и
шљиваци тог предјела сачувани од заразе
зарезника, јер имаде сијасет слијепих
мишева, иначе не би било ни воћа, пошто
су гусјенице биле све уништене баш ондје,
гдје нема слијепих мишева. Слијепи мишеви
хране се разним шкотљивим лептирима
(гусјеницама) и бубама. Рекох намјеснику
манастира, да може добро употребити
и изметине слијепих мишева, ако се скупе
сваке године у врт метну на гомилу и
оставе преко зиме да измрзну. Такав гној
ваља после измијешати са земљом и ђуб-
рити.“

Овај примјер довољан је да слијепе
мишеве уздигне као врло корисне живо-
тиње и на самом дјелу, па их зато ни у
једном случају не треба нико да тамани.

(Трговина.) Ово су цијене па на-
шњем назарима:

Подгорница, 1 априла
Волови сума од 120 кила 55 флор. —
Брави овчи и кози сума 3 ф. 50 новч. —
Урметин 1 кило 7½ новчића. — Брашно
урметиново 1 кило 8 новч. — Пшеница
1 кило 9 новчића. — Овас 1 кило 5
новчића. — Раж 1 кило 5 новчића. —
Јечам 1 кило 5 новчића. — Пасуљ 1 кило
12 н. — Кртола 1 кило 3 новч. — Масло
1 кило 70 новч. — Сир 1 кило 25 новч.
Восак 1 кило 1 ф. и 30 новч. — Вуне 1 кило
50 новчића. — Дуван у листове 1 кило 40
новчића.

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ.

Цетиње, 5 априла.

(С Двора.) Данас поводом рођења
дана Његове Светлости Њажевића
Мирка било је благодарчење у дворској
капели у присуству Њиховијех Висо-
чанства и осталијех чланова Узвишеног
Дома.

(Руски пјевачи.) Гђа Надежда
Димитријева Славјански, кћи прослав-
љеног у цијелом образованом свијету
Руса Славјанског, бавила се неколико
дана са својим друштвом па Цетињу
и приредила је у Зетском Дому, у још
недовршеном нашем позоришту, два
концерта. Прије ових концерата дру-
жина је отијевала цијелу литургију у
манастирској цркви па Топину недјељу,
али простор цркве није давао маха
свој милини рускога пјевања. У цркви
је био цио Височанствени Двор, а па-
рода је било толико по манастирскијем
просторијама око цркве да смо се ди-
вили мноштву тек кад је из манастира
стало излазити. На концерту је позо-
риниште било пренуно. Све ложе и сва
сједишта у партеру била су пуна, ма
да су цијене биле прилично велике.

С велике цијене одиша на другом кон-
церту није било позориште тако пуно.
Ту смо се дивили како пријатном и
меканом, чудно школованом гласу руске
умјетнице, тако хармонији неспого-
хора, који састављају гласови дјечице
— има их од седам година — до чу-
венијех рускијех баритона и баса. Како
се ти гласови слијевају у дицо сагла-
сје то је нешто ново, што по Јевропи
изазива толико дивљење и одушев-
љење. Наравно да се ова дружина не
може савијивати са дружином славног
она умјетнице, али је школа иста.
Сваки комад је био бурно аплаудирао.
Пријатно нас је дирнуло и велико
„Достојно“ карловачко, што је удесно
Соломин, и што је у Москви најпопу-
ларније, те се пјена о великијем пра-
зницима. Ове концерте отпочели су и
завршили са црногорском химном. На
овијем концертима је присуствовао
Височанствени Двор, по жељи кога,
био је трећи концерат у самом Двору,
гдје су били позвани наши и страни
министри и виша господа. Ту су руски
пјевачи били угошћени закуском. Дир-
љиво је било гледати, како су Његове
Светлости Њагичице па и Њажевић
Петар пудили ону руску дјецу, па им

денево напуњали слаткишима. За пријеме њиховог бављења овдје и по пријатнијем кућама позивани су били и гошћени. С нама су се растали нај-ердачије, а каквијем су расположењем дошли, свједочи овај лакоски одговор најмлађег дјетета, на питање, да ли што зна о Црној Гори: „Црна Гора је друга Русија!“

(Личне вијести.) Пресвијетли Прабискуи барски Милиновић боравио је овдје неколико дана, па је отпутовао у Рим. — Гђа пук. Самаркова креће пут Петрограда, којим поводом био је у Свијетлом Двору објед у част пезину. — Г. Др. Лујо Кнез Војиновић, секретар Његовог Височанства, присио је са госпоњом из Дубровника да се коначно напасту у нашој средини.

(Наименовања.) Г. Нико М. Татар досадањи први секретар Министарства Унутрашњих Дјела, наименован је за политичког комесара дуж границе Босанско-Херцеговачке, са главним сједиштем на Грахову.

Г. Милован Цаконић досадањи извјеститељ Великог Суда, наименован је за Окружног капетана нахије Зетске са сједиштем у Подгорицу.

(Из Болнице.) По највишем налогу Његовог Височанства Господара, одвео је прошле неђеље у Будим-пешту г. Др. Н. Ковачевић седморо чељади, која су уједана од манитог пса у Подгорици, да се онамо лијече у Пастеровом заводу, о државном тронку.

РАЗЛИЧИТО.

(Генерал Драгомиров о француској војсци.) У „Руском Инавиду“ штампано је генерал Драгомиров, велика војничка знаменитост јевропска а не само руска, свој суд о француској војсци. Своје мишљење описива Драгомиров на посматрању француске војске кад је јесенас био на њеним минералама.

Француска војска, вели Драгомиров, изазива у човјеку радост и пријатно осјећање. Није то више она збуњена и нервозна војска какву сам видео 1888. год., но сила потпуно свјесна своје снаге, која мирно гледа у неизвјесну и непознату будућност. Нема у њој ни хвалисавости ни узалудног кочоперења. Свуда кини радом, и таким радом од кога се има човјек чему научити. Не мислим са овим на управу војну, која је у Француској увијек била боља по у другим јевропским државама, но мислим на рад с војницима и поступање с њима, што је по мојему суду много важније него ли онај чисто материјални војнички дил. Велика је напјава поклоњена извјешаности и образовању свакога појединог војника. Све се окренуло на боље. И официри су промијенили тон говора са војницима. Нигдје не сретох и не чух да се официри издиру на војнике, да набрекују на њих, као што је у обичају да у војсци старији говори с млађим.

Садашњи млади, добар, послушан, пажљиви и поносни војник није ни налик на свога старог друга. То је добродушан и весео војник као руски што је, само је живљо и окретнији од рускога, истина не из сваке баш провинције. Војници из Фландрије, Оверња и Бретање не одликују се особитом живошћу.

Француски војник креће се слободно. Ако сретне официра не бечи очи, нити се кочи као дрво, но стоји слободно и то ништа не умањава ону потчињеност, који су неки навикли да гледају у знацима које показује страх код војника пред старјешинином. Француски војник тако исто није ни аутозат — мртва справа коју можеш као машину окретати а она да ништа не осјећа, не мисли.

Међу вишим француским официрима има много ваљаних и одличних људи и старјешина. Млади официри вриједни су у служби, спремају и образују марљиво и одушевљени су својим позивом. Будућност није никоме позната, али се смијем надати, вели Драгомиров, да ће француска војска, овака каква је сада, са чашћу изићи из међу народнога и божјег суда, ако буде суђено да тај суд дође овога стољећа.

Влада у Француској изгледа при површном посматрању као несталина, али није тако. Министри се истина често мијењају, али они, од којих све највише зависи, мијењају се ређе по у другим земљама. Војни министри мијењају се готово сваке године, али генерал Сосије стоји на свомо мјесту више од 10 година, и никоме не пада на ум да га уклони са положаја на коме је. Чланови највишег војног савјета непромјењиви су. Исто тако је и у осталим одјељенима војног министарства. И

тако, иза покретних кулиса, које служе за декорацију, иза министара који падају, стоји у Француској јака, самостална, сивена стјејена. — Не познајем уредбу других француских министарстава, мислим да да је и у њима овако исто.

(Колико се је Талијана снасило код Аду?) Од 15.000 Талијана, који су судјеловали у битци код Адуе, снасило се је, како се из Рима службено јавља 4.511, међу њима 2 генерала, 254 частника, 200 подчастника и 4.055 момака. Број мртвих, рањених и заробљених износи дакле преко 10.400.

(Олимпијске игре у Атини.) У Атини је на Ускрсење свечано откривен кип Грка Аверова, који станује у Александрији, а даровао је под милиона драхма за уређење стадија, у ком се изводе олимпијске игре. Открићу присуствовао је краљевић Константин. Други дан Ускрсења започеле су игре. Пошто се је тог дана навршило 75 година од првог устанка Грка за слободу, била је наприје свечана служба божја у митрополитској цркви. После подне предао је краљевић-нашљедник као пресједник одбора краљу стадион, на што је пјевана свечана химна. Иза химне започеле су игре и то: трка, скакање и бачање диска. Први побједници бијашу сами Американци. Преко 30.000 особа присуствовало је тим играма, а на челу бијаше читав двор с руским великим кнјазом Ђорђем Николајевичем и дипломатима. Вријеме је било доста неповољно. Био је управо комичан приказ, кад су се извађале старе грчке олимпијске игре, а већина гледалаца сједјела је и стајала под кипобранима. Уз то је огромни музикални збор извађао модерне комаде. Атина бијаше на вечер сјајно расвијетљена.

(Како је прокопан и регулисан Ђердан.) Да овај посао није као што треба извршен и да ће у овој ствари заинтересоване државе имати још много времена и новца да утврде на регулацију Ђердана, види се из извјештаја, који је дошло биоградски „Одјек“ и у коме се вели: „Регулациони радови на Дунаву, од Стенке до Типа, примичу се своме крају. Открићен је од нијеска пролаз на Стенки, разбијене су стене у води између Козле и Дојке довршује се разбијање стена у малом Ђердану. Више Д. Милановца, испуњени су каменом висови код Гребена, готов је канал на Ђутој — Јуцу — и онај у великом Ђердану, али се ипак увиђа да треба најмање још три године радити на поправци онога што је ток Дунава сад показао да је потпуно урађено. Сужавњем Дунава између Гребена и Д. Милановца још је јаче убрзан ток воде, те ни најјачи пароброд не може на томе мјесту више од једног плена уз воду да вуче, а гребенски паси и попријечене траве воде и лед сваке године на појединим мјестима провазе. Низ воду је опасан улазак на Ђутој, јер вода од ернеке обале, гдје су досад лађе пролазиле, тако нагло скреће у камен, да ниједан корман није у стању при улазу у канал лађом управљати. Прије кратког времена пуштена је вода у камен на великом Ђердану, што је код Сина. Тај канал има у дужини 4 километра, а широк је 80 метара и саграђен је баш уз ернеку обалу, у правцу пекадањег римског канала на томе мјесту. Знано се у напријед да ће брзина воде у каналу бити толика да лађе уз воду неће моћи пловити, него да ће морати бити извлачене помоћу справа за вучење на обали; али се сада показало да је брзина воде у каналу надмашила прорачун инжењера. 28. пр. м. покушано је пловити са паробродом кроз канал. Пароброд је муњевитом брзином отишао низ воду, а уз воду није могао пловити ни пуних 200 метара. Брзина је воде у почетку канала 5 метара а при излазу из канала 3 метра у секунди. Кад је пуштена била вода у канал, констатовано је, да је на 250 метара више канала испуно Дунав за 50 сантимоетра. По успјеху, дакле, који је до сад постигнут регулисањем Дунава од Стенке до Сина, изгледа, да ће на тој линији бити отежана а не олакшана пловидба Дунавом.

(Краљ Ли — Хен од Кореје) ријешно је — да подсејече косу! Ова краљевска одлука објележава једну важну новост, која дубоко задира у народне обичаје. Нишу о томе „Келнским новинама“: Како код многих источних народа, а највећма код Кинеза, тако и Корејана кося има велики политички и душевни значај. Код Јапанаца је подсецање перична значило у години 1859 до 1860 подјармљење народа. Код Кинеза се увео обичај ношење перична око средине седамнаестог стољећа, кад је мандурска династија дошла на престо. Тада су кроз земљу путовали династиски изасланици и ко неби хтио, да пусти перичи, био је подсејечан за једну главу. У Кореји досадашње ношење косе није значило само пристајак уз Кинеза, а противност Јапаница, већ се по коси знало и то, је ли дотично лице момак или ожењен човјек. Момци нијесу смјели чак ни под старост да подсејцају своју косу, већ су морали

низ леђа пуштати перичи. Код ожењених људи тај се перичи везиваше на глави, као од прилике што чине наше жене, те су они смјели носити и мешир. Све је то од прије неколико дана измијењено једном јуначком одауком њиховог краља, који као што је у Јевропи познато, не станује више у свом двору у Сеулу, већ, бојећи се Јапанаца и њихових присталаца да га не удаве, у руском посланству. 30. Децембра 1895 издао је он свом мање више вјерном народу прокламацију којом му заповиједа, да се пиша као и Јевропљани. Ова прокламација није узрујала само народ, већ и двор. Министар просвјете и многи виши чиновници дали су оставке, а кад је краљ заповиједно својим слугама да њему и његовом сину подсејку перичи, они су се противили. Краљ дочепа маказе и подсејече сам косу и себи и свом сину. На сеулским вратима стоје плаћени људи, који сваком Корејанцу, који уђе у варош, одсејку перичи, па онда их продају јапанским берберима по 20 села (око 50 пара) комад. На сличан начин учињено је и са варошким становништвом, тако да већ данас двије трећине мушког становништва немају перича. Сељаци, до којих „краљева сила“ не може да допре држе се тврдо свог старог обичаја, па да не би косу жртвовали, не иду у варош. Усељд тога варошани трпе велику оскуицу у живини и зелени, јер то сва долази са села.

(Зимни јан код животиња.) Познато је да се физиолози одавно труде да објасне шта је покретач сна. Мисли се, да човјек радећи у будном стању, т. ј. покрећући мишиће, добије у крви неку материју, која га опије, од прилике као хлороформ, а кад га опије, то се стање онда назива сном. Неки научњаци тврдили су да та материја, што се образује у крви, није ништа друго но наркотика. Професор Дибос у Лијону да би с тим био на чисто, испитао је крв неких животиња, које бораве зимни сан. Дибос мисли да се зимни сан разликује од поноћа само по дужини трајања. Али у крви подземаца за вријеме зимног сна није нашао наркотике, али је утврдио, да је та крв претоварена угљеном киселином и још неком угљеном материјом. Те двије материје, које су се у будном стању у раду створиле, успавају животињу тако јако, да цијелу зиму преспава. За вријеме сна та материја се изгуби и животиња онег прелази у будно стање.

(Гаталица, што ли?) Најновија парижка сензационална новост зове се: Хенриета Конедон, 23. годишња кћерка богатог одвјетника. Она тврди, да из ње говори у часовима надахнућа арханђел Гавријел, који одговара на разне упите о прошлости и будућности, па и о политици. Безбројни посјетиоци долазе к г-ђици Конедон, која свакоме одговара, али не прима од никога дара.

Извјестилац „Темиса“ јавља: „Пошто је била узпостављена свеза између ђевојке и арханђела Гавријела, она ми је описала главне црте мог значаја и споменула прошлост те основе будућности. Појединости су доста прецизне, а што се прошлости и садашњости тиче, тачне. Ја се морам дивити.“

Дописник „Темисов“ питао је г-ђицу Хенриету, да ли би египатски заплети могли уродити јевропским ратом? „Да, одговори она посве јасно и одлучно, то ће се догодити. Француска мора бити кажњена; она ће тријети велику несрећу. И Енглеску ће снаћи силан ударац, већио ће пучаство бити децимовано, њезин понос понижен, њезино богатство уништено.“

Надбискуп парижки забранио је вјернијима да посјећују Конедонову, али није тим сипријечно навао.

Дописнику „Фигара“ приповиједала је она, да на дан десет сати прима посјете, па је то нимало неумара. Истому је дописнику казала, да ће над Францеском завладати нови владар, кога данас нико неопознаје. Живео је вазда у туђини. Орлеановац неће бити, — они неће више никада доћи на пријестоло. О садашњој влади изјавила је г-ђица Конедон, да се неће дуље од шест недеља одржати. Напокон прориче она велик рат, који ће преустројити карту Јевропе. Францеска ће се за половину умањити. Прије тога доћи ће до нове комуне, страшније од оне год. 1870. Париз ће изгорјети, Сина потећи крвљу.

Шарлес Ђишicole рипе у „Фигару“ своју посјету код г-ђице Конедон врло занимљиво и отајствено. Г-ђица Хенриета је грациозна, весела, смијеша се ђевојка. Говори љубезно, има јасне модре очи, лијене бијеле зубе, врло је одважна и интелигентна, нема ни трага кокетије на себи. Она тврди, да ју разговори нимало неумарају, јер да разговоре води сам анђео Гавријел. Ђезине се очи код разговора склапају и она незна о разговору ништа, па ни неби могла опетовати ријечи, што их на ђезина уста каже анђео. Г-ђица Конедонова сједи на фотељу и говори склопљеним очима, али неспава. Изреке су јој кратке, ријечи одмјерене, глас доста опор. — И у Паризу дакле при крају деветнаестог вијека збивају се оваква чуда!

(Вијест о Нансенову повратку из јевропе.) Берлински „Localanzeiger“ јавља из Петрограда, да се не потврђује вијест о Нансенову повратку са сјеверни стојера. Трговац Комаров држи своју прву вијест погрешном. Три експедиције, које је слао на исто сибирско оточје, да ондје копају слонову кост, нејављају ништа, једна се је већ даначе повратила а приповиједа, да су чланови те експедиције прије више мјесеци видјели лађу с Јевропљанима те при том мислили на Нансена. По кашње нити се је о тој нити о икој другој лађи што чуло или видјело.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

МЛЕТЦИ, 31 марта. — Приспјела њемачка царска породица на параброду Хохенлоерну. Краљ, Краљица и Престолонаследник посјетили царску породицу на параброду и ту се задржали три четврти сата.

ПАЗИЗ, 31 марта. — Њемачки Казилар Кнез Хохенлое одовле ће поћи у Беч.

РИМ, 31 марта. — „Итали“ дознаје да су се дервини понукли иза Атара.

КАНЕ, 31 марта. — Умро је грчки државник Трикупис.

БЕРЛИН, 1 априла. — Кнез Хохенлое отпутовао је у Беч.

МЛЕТЦИ, 1 априла. — Краљ је преставио Цару сенаторе и заступнике, који су му подијели адресу. Био је велики дворски објед. Мноштво великог народа чине овације одушевљене њемачкијем и италијанскијем Величанствима.

БЕРЛИН, 2 априла. — „Волфово биро“ изјављује да се Хохенлое није саставао у Паризу ни са Буржоном ни с другијем францускијем државницима. Тврди се да ће бугарски Књаз из Париза доћи овдје, да посјети царску породицу.

МЛЕЦИ, 2 априла. — Њемачка Величанства отпутовали су у Беч, а италијанска у Рим. Растанак је био врло срдачан.

МАСАВА, 2 априла. — Потврђује се, да су дервини потучени код Касале. Мелк се налази код Ангола.

БЕЧ, 3 априла. — Њемачка Величанства приспјела су. Тесар их је дочекао са арцидуками. Одсјели су у Хофбургу. Цар Вилхелм је примио Књазу Хохенлоа, који му је поднио извјештај. После дворског ручка, Цареви су испратили Царицу, која је са синовима отпутовала у Берлин. Франц Јосиф наименован је њемачког Насљедника за поручика у хусарској регименти.

ЦАРИГРАД, 3 априла. — Султан је наименовао Књазу Фердинанда за маршала у турској војсци. Књаз је кренуо пут Петрограда.

БЕЧ, 4 априла. — Франц Јосиф је поклонио кнезу Хохенлоу златно руно, а Цар Вилхелм грофу Голуховском црног орла-Цар Вилхелм је ручао са официрима своје хусарске регименте. Цар Вилхелм, испраћен великијем овацијама, отпутовао је у Калсруе. Кнез Хохенлое сјутра иде у Берлин.

ОДЕСА, 5 априла. — Књаз бугарски присио, дочекао од гувернера и почене чете.

АБАЦИЈА, 5 априла. — Румуњска величанства отпутовала су.

БЕЧ, 5 априла. — „Пол. Кор.“ потврђује из Париза, да ће Краљ Милан путовати у Америку.

МОНАКО, 5 априла. — Није истина, да се стање здравља Царевића погоршало.

Моле се сви они којима би случајно понуђена била једна игла златна у форми осмице (8) с једним малим дијамантом, да би пријавили у Великој Гостиници и власник исте готов је вишу вриједност за исту дата него ли ваља, а онијема који би о њој што могли дознати веома би захваљан био.